

סימפוזיון בנושא התואר השני במכללת אורנים

יושבת ראש הסימפוזיון: פרופ' לילך לב ארי, דיקנית הפקולטה ללימודים מתקדמים

משך הסימפוזיון: תשעים דקות

רציונל

הסימפוזיון יעסוק בתואר השני במכללת אורנים ובהתפתחותו לאורך השנים, תוך התמקדות במספר היבטים: נציג מבט היסטורי על אודות הרציונל לתואר השני לאנשי ולנשות חינוך, שנועד לפתח אותם מקצועית ואקדמית ולעודדם להוביל שינוי בתחומם; נתאר מחקרים שבוצעו במסגרת התואר השני באורנים על מפגשים בין סטודנטים יהודים וערבים שהביאו להיכרות ביניהם, לתחושת השתלבות ולפיתוח של מסוגלות בין-תרבותית בקרבם; נעסוק גם בתרומת הבוגרים והבוגרות של התואר השני להובלת שינוי בקהילה, בשינויים שחלו בשלוש תוכניות בתואר זה במהלך השנים, ובמה עוד רצוי לעשות על מנת להתאים את התואר השני למציאות בחברה הישראלית.

פתיחה: התואר השני במבט היסטורי: רעיונות ותוכניות

מציגה ויו"ר המושב: פרופ' נעימה ברזל, גימלאית, מייסדת הפקולטה ללימודים מתקדמים ומרצה

משך המושב: 20 דקות הרצאה ו-10 דקות דיון

תקציר

בהרצאה יוצגו בקצרה תוכניות הלימוד לתואר שני באורנים, תוך התייחסות לרעיונות מרכזיים שהבנו אותן בשנים הראשונות ללימודי התואר. יתוארו מהלכים פנים-פקולטתיים שנועדו לקידום סגל חוקר ומלמד במסלולי התואר השני, בהתייחס למה שצלח ולמה שלא צלח במהלכים אלה. במושב זה נבחן גם את מערכת יחסי הגומלין של המכללה עם משרד החינוך והמועצה להשכלה גבוהה, ויוצגו מפעלים שונים של התואר השני הנדרשים מתוקף העבודה מול גופים אלה. לסיכום, יועלו מספר שאלות להמשך דיון, שהן פרי למידה מצטברת לאורך זמן.

1. קבוצת דיון ראשונה: מחקר – תואר שני במכללה מרובת תרבויות

מנחה: פרופ' לילך לב-ארי

מציגים: ד"ר איזבל רמזאן: אמפתיה ונרטיב בין קבוצות קונפליקט במרחב האקדמי בתואר שני במכללת

ד"ר רביעה חסיסי-סאבק ופרופ' לילך לב-ארי : תרומת המפגשים בין יהודים לערבים, במסגרת הלימודים לתואר שני, לתחושת מסוגלות בין-תרבותית

ד"ר רבאח חלבי : סטודנטים ערבים לתואר שני באורנים : 'אנו משאירים את זהותנו מחוץ לשערי המכללה כדי לשמור על אווירה לימודית נוחה'

משך הדיון : **שעה** (15 דקות להצגת כל מחקר ו-15 דקות לדיון מסכם)

תקציר : בדיון יוצגו שלושה מחקרים שהתבצעו במסגרת התואר השני באורנים : הראשון התבסס על מחקר פעולה שבדק את האפשרות להסרת חסמים בתקשורת בין סטודנטים ערבים ויהודים, באמצעות טיפוח מיומנויות אמפתיה בין-אישית ורפלקציה. ממצאי המחקר מצביעים על כך שיצירת מרחב מחזיק, המאפשר רפלקציה והקשבה לנרטיבים שונים – יוצר אמפתיה, מפחית מתחים ופותח צוהר להבנה רחבה יותר של עצמנו ושל האחר, כשותפים לקונפליקט. המחקר השני, מחקר כמותני עם רכיב איכותני, מצא שחווית הלמידה במוסדות להשכלה גבוהה (בעיקר במכללות) והמפגשים עם ה"אחרים" במהלכה תורמים לפיתוח עמדות, רגשות והתנהגות כלפי אותם "אחרים", המהווים חלק ממשתני המסוגלות הבין-תרבותית; פיתוח מסוגלות כזו עשוי להפחית דעות קדומות וסטריאוטיפים הקשורים בתפיסת ה"אחרים", תופעות של ניכור ואף אלימות. מחקר נוסף מצא, באמצעות ראיונות עומק, שסטודנטיות וסטודנטים ערבים מרגישים די בנוח במכללת אורנים לעומת סטודנטים ערבים במוסדות אקדמיים אחרים, ומסבירים זאת ביחס ההוגן למדי שהם מקבלים מצד מרצי המכללה ומוסדותיה. על מנת שלא להסתכן באיבוד היחס הזה והאווירה הטובה, הם מעדיפים לצמצם את זהותם במרחב המכללה ולא להתבטא בנושאים הקשורים לערבים-פלסטינים במדינת ישראל.

2. קבוצת דיון שנייה : מבט קהילתי – מסיימי ומסיימות תואר שני שחוללו שינוי

מנחה : **ד"ר חנה קורלנד**, גימלאית, ראשת התכנית לניהול וארגון מערכות חינוך ומרצה מציגים : **מינה קליין**, מנהלת אגף החינוך בעיריית נוף הגליל (בוגרת התוכנית "הוראת שפות בהתמחות אנגלית")

דני ירון, מנהל קונסרבטוריון עכו (בוגר התוכנית "ניהול וארגון מערכות חינוך")

אוריה גונן, רכז ארצי ומנהל אופרטיבי בעמותת נירים בשכונות (בוגר התוכנית "חינוך והוראה לתלמידים בסיכון ובהדרה")

משך הדיון : **שעה** (15 דקות לכל מציגה ו-15 דקות לדיון מסכם)

תקציר : בדיון נעסוק באחד ההיבטים המשמעותיים בלימודי התואר השני – הובלת שינוי חינוכי-חברתי בבית הספר ובקהילה הסובבת. שלושה בוגרים ובוגרות של לימודי התואר השני במכללה יציגו את

המהלכים החינוכיים שהם הובילו, ויתארו כיצד הללו הושפעו מלמידתם בפקולטה ללימודים מתקדמים : מהם המושגים התאורטיים שלמדו, האם כיצד חקרו אותם ומה היו האתגרים ביישומם ב"שטח"?

3. קבוצת דיון שלישית : מבט יישומי בתחום ההוראה – מחשבות על שינויים שנעשו ושראו שיעשו בתואר השני

מנחה : פרופ' משה יצחקי, גימלאי, דקן הפקולטה ללימודים מתקדמים היוצא ומרצה

מציגות : ראשות התוכניות לתואר שני באורנים בעבר ובהווה :

ד"ר סיגל אחיטוב, ראשת התוכנית "חינוך בגיל הרך"

ד"ר לורה סיגד, ראשת התוכנית "חינוך והוראה לתלמידים בסיכון ובהדרה"

פרופ' יעל גילעת, לשעבר ראשת התוכנית "הוראה רב-תחומית של מדעי הרוח והאומנויות"

משך הדיון : שעה (10 דקות לכל מציגה ו-30 דקות לדיון מסכם)

תקציר : אחת המטרות המרכזיות שהציבה הפקולטה ללימודים מתקדמים באורנים מראשיתה, ולאורך כל שנות התבססותה והתפתחותה, הייתה להיות גורם מעצב ומשפיע על מערכת החינוך. ממערכת זו מגיעים הסטודנטים לתוכניות התואר השני השונות, ואליה הם אמורים לחזור עשירים בדעת שרכשו, מעודכנים בהתפתחויות שהתרחשו בתחומי הדעת, ועם חוסן אישי שמאפשר להם לעמוד איתנים יותר מול מקצוע תובעני ושוחק. כדי שדברים אלה יתממשו, על הפקולטה ועל התוכניות השונות שבה לחתור לכך שסגל המרצים יעסוק במחקר ויהיה מעודכן וחדשני ככל האפשר, ושבאופן שוטף יתקיימו ריענון, חידוש ושינוי בתוכניות השונות. כל אלה חייבים להתבצע בתוך גבולות ההרשאה ששרטטה המועצה להשכלה גבוהה כשאשרה את פתיחת התוכניות ונתנה להן הסמכת קבע. בקבוצת הדיון נתבונן בשלוש תוכניות לתואר שני באורנים שערכו שינויים משמעותיים במבנה התוכנית ובאופייה, ונדון בסיבות לשינויים, ביתרונות ובחסרונות שלהם ובהשפעתם על אנשי סגל וסטודנטים. נתייחס גם למסלול התזה, שמציב את התוכניות כגורם משפיע ומשמעותי בהקשר אקדמי ושושן למכללה סטודנטים ברמה גבוהה.